

Matteüs 1, 18-25 en Jesaja 9, 1-6 Eerste Kerstdag 2013

Ds Richard Vissinga

Lieve gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Voor sommige mensen is het geen échte kerstdienst als niet het kerstverhaal uit Lucas 2 is gelezen.

U kent het wel. Iedereen kent het. Het verhaal dat begint met de volkstelling en dan vertelt van Jozef en zijn zwangere verloofde Maria, die op een ezel de lange tocht maken van Nazareth naar Bethlehem. Daar aangekomen is er geen plaats voor hen in de herberg. Ze brengen de nacht door in een stal. Daar wordt het kind van Maria geboren en bij gebrek aan een wiegje in een kribbe gelegd.

Dan zijn er engelen die honderduit zingen en herders die het kind gaan begroeten.

Een mooi en ijzersterk verhaal.

Ik denk dat Lucas een glimlach niet kan onderdrukken als hij dit hoort. Geen kerst zonder zijn verhaal.

Ik denk dat Matteüs een beetje verongelijkt zal kijken. Hoezo geen kerst? Wat is dan kerst?

Is dat niet het verhaal over een gebeuren waar geen woorden voor zijn?

Dat God, de Eeuwige en Ongeziene, de Onuitsprekelijke en Barmhartige, dat deze God méns geworden is in een kind, een kind geboren in Bethlehem.

Ja, mijn collega Lucas heeft daarover een mooi verhaal gecomponeerd. Net als de verhalen over de konings- en keizerszonen in het oude Rome en Athene. Eigenlijk niks nieuws.

Bij mij, horen we, als we goed naar hem luisteren, Matteüs zeggen, bij mij gaat het om hetzelfde wonder, maar ik laat zien hoe dit kind zijn oorsprong heeft niet alleen in God, maar ook in Israel.

Voor mij is Jezus de vleesgeworden geschiedenis van Israel! Israel: het volk naar Gods hart, waarin de mens van zijn welbehagen, naar zijn beeld en gelijkenis, zichtbaar zou worden. De echte Adam.

Maar dan moet ik ook bij het begin beginnen.

En zo begint hij zijn verhaal over de geboorte van Jezus. Met een overzicht van zijn afstamming.

De afgelopen adventszondagen stonden we, met uitzondering van afgelopen zondag, stil bij vrouwen, die, heel opmerkelijk, deel uit maken van de afstamming van Jezus: Tamar, Rachab, Ruth en daar hoort ook Batseba bij.

Als een kind lijkt op zijn vader of moeder, op zijn opa of oma, dan is dat niet altijd een letterlijke gelijkenis. Dan kan het ook gaan om een karaktereigenschap. Dan valt er vanuit een voorvader of voormoeder een bijzonder licht op het kind. Zo lasen we de verhalen over die vrouwen.

Tamar, de schoondochter van Juda – ze weigert zich neer te leggen bij de zogenaamde feiten. Ze steekt haar nek uit en neemt bewust een groot risico om haar recht te halen als ze het niet krijgt. Ze zoekt naar een opening, die haar toekomst kan bieden. We komen die karaktertrek volop tegen in het leven van Jezus en hij roept zijn volgelingen op net zo te doen. Niet in de rol van het slachtoffer kruipen, maar je oprichten, rechtop gaan staan, geen kwaad met kwaad vergelden, de andere wang toekeren.

En Rachab, de hoer uit Jericho – zij laat zien hoe de vlam van de hoop kan gaan branden door iemand van wie je het niet verwacht. Zij laat zien hoe er ook buiten de kring van Gods volk licht brandt en heil geschiedt. Dat er ook buiten Israel en buiten de kerk veiligheid en geborgenheid geboden wordt.

En Ruth, een vrouw uit het volk van Moab, een vijandvolk van Israel – zij laat zien wat het betekent om trouw te zijn en nabij te blijven, ook als dat inhoudt dat je afscheid moet nemen van je volk en van je goden. Hoe ziekte en dood niet het laatste woord hebben, maar zich telkens een nieuwe toekomst kan openen.

En Batseba, Matteüs noemt haar naam niet, maar spreekt van de vrouw van Uria. Verblind door haar schoonheid overschrijdt David, de koning van Israel zijn grenzen, zij wordt zwanger van hem en hij laat haar man uit de weg ruimen.

Wat verbindt haar met de komst van Jezus? Zou dat niet het zwakke en onderdanige zijn?
Wat had zij in te brengen tegen de macht van de koning? Ze kon niet anders dan gehoorzamen.
Ze draagt een zware last. Ze heeft geen andere keus dan het machtsmisbruik en het onrecht te verdragen.
Dat verbindt haar met hem, die uit haar geboren zal worden, Jezus Christus. Alleen is er dit verschil, dat Jezus er in vrijheid voor kiest om deze last te dragen, om dit machtsmisbruik en onrecht van mensen te verdragen; ja, zelfs weg te dragen uit deze wereld.

Jezus is niet los verkrijgbaar. Hij staat in een geschiedenis. Dat laat ook Lucas zien in zijn eerste hoofdstuk.
En dat vertelt Matteüs in zijn geboorteverhaal.
Maar wie goed leest ziet ook dat het bij Mattëus, net als bij Lucas biologisch niet klopt.
Het overzicht van de afstamming loopt uit op Jozef. En niet op Maria. Maria is zwanger van de heilige Geest.
Dat betekent: uit God geboren.
Hoe je je dat moet voorstellen? Dat kunnen we niet.

Daarom is er zo'n wonderlijk verhaal van een maagdelijke geboorte nodig.
Om aan de ene kant duidelijk te maken dat hier een mensenkind wordt geboren, zoals wij zelf geboren zijn, en onze kinderen en kleinkinderen. En aan de andere kant van God geboren.
Zoals dat prachtige lied zingt: uit uw hemel zonder grenzen komt Gij tastend aan het licht, met een naam en een gezicht, even weerloos als wij mensen.

Het is niet voldoende dat wij ons verwonderd over het kind in de kribbe neerbuigen en met de wijzen uit het oosten hem onze hulde gaan bewijzen. Als het groot geworden is zal dit kind gaan verkondigen, dat Gods Koningschap is aangebroken. Jezus laat het zien in tekenen en wonderen. En hij laat het horen in gelijkenissen en gesprekken. De spiraal van geweld kan worden doorbroken. Het kwaad en het donker hoeven niet het laatste woord te hebben. Het goede en het licht zijn sterker dan de dood.
En met zijn woorden en daden blaast hij nieuwe hoop en moed in. Mensen laten zich door hem inspireren. Gaan hem volgen. Gaan zelf tekenen oprichten van Gods Koningschap.
Zoals Franciscus die in het jaar 1206 op het plein van Assisi zijn pronkgewaad aflegt en verruilt voor een juten kleed en vanaf dat moment in armoede gaat leven. Die een getuigenis aflegt tegen de weelde en de overdaad waarin de geestelijkheid van zijn tijd zich baadt. Die in het spoor van Jezus een beweging op gang brengt van solidariteit met de armen.

Zoals in de vorige eeuw de Duitse arts, theoloog en zendeling Albert Schweitzer zijn carrière in Frankrijk opgeeft en met zijn grote gaven een ziekenhuis gaat bouwen in Lambarene in Gabon in Afrika.
Zoals moeder Theresa zich het lot van de onaanraakbaren in India, de armsten van de armen aantrekt en hun leven deelt in de sloppenwijken van Calcutta.

En zoals de zwarte dominee Martin Luther King, die weigert nog langer een ondergeschikte positie in te nemen en zijn droom wereldkundig maakt, dat ooit zwarten niet langer in de bus zullen hoeven opstaan voor blanken. Die zich in zijn geweldloze inzet laat inspireren door Jezus.
Het zijn niet allen christenen die zich door de Geest van Jezus laten inspireren tot een leven in dienst van de naaste. De Geest van God waait ook buiten de kerk en steekt niet alleen christenen aan.
De Indiaase advocaat Mahatma Gandhi heeft met zijn oproep tot geweldloos verzet veel betekend voor de grondlegging van de moderne staat India.

En in het zoeken naar innerlijke vrede van de huidige Tibetaanse Dalai Lama herkennen we de vrede waar Jezus toe oproept en waarvan de engelen bij zijn geboorte zingen: vrede op aarde!
Het zijn allemaal mensen van vlees en bloed, die op cruciale momenten in hun leven de goede keuze maken. Het waren en zijn geen heiligen.

Het waren indrukwekkende woorden, die Obama sprak bij de herdenkingsbijeenkomst voor Nelson Mandela. Geen heilige, maar een mens van vlees en bloed. Die ook zijn tekorten kende. Maar die zich ook op bewonderenswaardige wijze inzette voor waarheid en verzoening. Die weigerde zich te laten verbitteren en verteren door de haat. Die zijn bewaker later bij zich aan tafel uitnodigde. Die de daders van het onrecht schuld liet belijden en de slachtoffers opriep tot verzoening.

Allemaal mensen in wie we een glimp van Jezus opvingen en opvangen. Grote mensen van naam, maar evenzeer kleine mensen, die naamloos de geschiedenis in zullen gaan.

Sommigen lieten zich bewust inspireren door Jezus, in anderen vangen we een glimp op van zijn liefde en vrede.

De liefde en de vrede van God zijn onder ons komen wonen, in al hun volheid in die ene, unieke mens Jezus, geboren in Bethlehem. Daarom is het niet tevergeefs te blijven geloven, hopen en liefhebben. Vandaag en al onze dagen.

Amen